

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญและความเป็นมาของปัญหาการวิจัย

“กาลครั้งหนึ่งนานมาแล้วมีเจ้าชายองค์หนึ่งซึ่งเป็นพระโอรสองค์เดียวของพระราชา...” เพียงแต่ผู้เล่าเริ่มต้นเท่านั้น เด็ก ๆ ทุกคนก็จะตั้งหน้าตั้งตาฟังอย่างใจจดใจจ่อ บางคนเขยิบเข้ามาใกล้ผู้เล่า เสียงที่ดังภายในบริเวณนั้นกลับเงียบกริบ ทุกคนสนใจแต่นิทานจากผู้เล่าเท่านั้น เพราะนิทานก็คืออาหารใจของเด็ก ๆ ธรรมชาติของเด็กชอบฟังนิทาน เด็กจะมีความสุขเมื่อได้ฟังนิทาน นิทานจะสามารถทำให้เด็กทุกคนลืมทุกสิ่งทุกอย่าง เช่น ความเครียดจากบทเรียน ความหิวโหย ความอ่อนเพลีย เด็กจะยอมทิ้งความซุกซนต่าง ๆ เพื่อที่จะได้ฟังนิทาน นิทานจึงเป็นสิ่ง “มหัศจรรย์แห่งการเรียนรู้สำหรับเด็ก” แม้แต่ผู้ใหญ่ก็สนใจและชอบฟังนิทาน ไม่ว่าชนชาติใด นิทานมักจะได้รับ ความสนใจจากผู้ฟังและผู้อ่านอยู่เสมอ จนกล่าวได้ว่า นิทานเป็นมรดกของมนุษยชาติอีกอย่างหนึ่ง เพราะทุกแห่งในโลกล้วนแต่มีนิทานประจำชาติหรือนิทานประจำท้องถิ่น เล่าสู่กันฟังติดต่อกันมาตลอด (จรรยา เพชรบุณย์, 2523, หน้า 51)

การเล่านิทานจึงเป็นวิธีการเก่าแก่ที่สุดของมนุษย์ในการถ่ายทอดวัฒนธรรมให้แก่ชนรุ่นหลัง เป็นวิธีการที่ง่ายและให้ผลคุ้มค่า ไม่ว่าจะใช้ในการถ่ายทอดประสบการณ์ และปลูกฝังค่านิยมต่าง ๆ ให้กับผู้ฟัง (สมบุรณ์ ดิงชมมานันท์, 2522, หน้า 32)

นอกจากนี้ การเล่านิทานเป็นวิธีการเสนอแนะเรื่องราวหรือวรรณกรรมต่าง ๆ ที่เหมาะสมสำหรับเด็กที่มีอยู่ในหนังสือ ให้กลายมาเป็นสิ่งที่มีชีวิตชีวา มีคุณค่าและให้ความรู้ต่าง ๆ แก่เด็กพร้อมกับความเพลิดเพลินและความพึงพอใจจากการฟัง นักเล่านิทานและนักมานุษยวิทยา ได้ยอมรับความจริงว่าคนจำนวนมากได้รับผลตอบแทนจากพลังของนิทานที่ได้ฟังมาตั้งแต่ยังเป็นเด็ก และนั่นคือความลึกซึ้งและผลกระทบอันยาวนาน บางคนอาจจะสะเทือนใจ หรือเป็นผู้มีสุนทรียทางภาษา หรือวิญญานวรรณกรรมเกิดขึ้น และยังมีความเชื่อว่า ถ้าลูก ๆ ได้ฟังนิทานมักจะเติบโตเป็นคนดี (จินดา จำเริญ, 2530, หน้า 36) ในขณะเดียวกัน นิทานจึงเป็นสิ่งสร้างสรรค์ เพื่อที่จะใช้ร่วมกันและเป็นการเปิดหัวใจเด็กสู่จินตนาการได้ดี (ไพพรรณ อินทนิล, 2534, หน้า 35)

การเล่านิทานนำความสุขมาให้แก่ผู้ฟังและผู้เล่าพอกัน พ่อแม่หรือผู้ปกครองที่เล่านิทานให้ลูกฟังก่อนนอน มีเพียงแต่สามารถทำให้ลูกมีความมั่นใจ หรือสามารถทำให้นอนหลับได้อย่างมีความสุขเท่านั้น แต่นิทานก่อนนอนจะช่วยส่งเสริมให้เด็กกับผู้ใหญ่ได้รับความอบอุ่นต่อกัน และมีจิตใจผูกพันต่อกัน (มาลี วรปัญญา, 2536, หน้า 8)

สำหรับครูที่เล่านิทานให้นักเรียนฟังก่อนสอนหรือการนำเข้าสู่บทเรียน จะทำให้นักเรียนสนใจในบทเรียนนั้น หรือเล่าหลังจากสอนเสร็จ จะทำให้นักเรียนสนใจจากบทเรียนมากขึ้น และ

ในกรณีที่ครูมีข้อเสนอให้กับนักเรียนที่ทำแบบฝึกหัดเสร็จเร็วแล้วจะเล่านิทานให้ฟังด้วยแล้วจะทำให้ให้นักเรียนรู้สึกพอใจทำแบบฝึกหัดให้เสร็จเพื่อจะฟังนิทาน หรือครูเล่านิทานในขณะที่กำลังสอน เนื้อหาจะทำให้ให้นักเรียนสนใจหรือเข้าใจเนื้อหาได้ดีขึ้น หรือเปลี่ยนอิริยาบถนักเรียน และเป็น การสร้างบรรยากาศให้นักเรียนได้เป็นอย่างดี

โรงเรียนมีบทบาทในการพัฒนานักเรียนในด้านสติปัญญาและความรู้ความสามารถซึ่งจะ ช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคมได้ และกระทรวงศึกษาธิการมีนโยบายเร่งรัดในการ ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการเรียนการสอนของครูให้เป็นไปตามแนวการจัดการศึกษาตาม พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด มี การจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนรู้จักคิดเป็น ทำเป็น มีนิสัยรักการอ่าน และเกิดการใฝ่รู้อย่าง ต่อเนื่อง จึงต้องมีการส่งเสริมนักเรียนในทุกด้าน

ปัจจุบันโรงเรียนวัดศาลเสี้ยน(สมิหาราชวร) จัดสอนตามหลักสูตรขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2544 มีนักเรียนทั้งหมด 52 คน คือ ชั้นอนุบาล จำนวน 11 คน ประถมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 4 คน ประถมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 7 คน ประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 5 คน ประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 4 คน ประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 12 คน ประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 9 คน ผู้วิจัยได้สอนวิชา สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม จากการศึกษาสังเกตการให้เด็กเข้าร่วมกิจกรรม พบว่า นักเรียนประถมศึกษาปีที่ 5 ทั้ง 12 คน บางคนไม่กล้าแสดงออก ขาดความมั่นใจและไม่สามารรถ นำเสนอหรือพูดหน้าชั้นได้ จึงเห็นความสำคัญว่าจะมีวิธีไหนที่จะแก้ปัญหาความไม่กล้า แสดงออก เพื่อจะสร้างความเชื่อมั่นให้นักเรียนเพิ่มขึ้น

ด้วยเหตุที่ นิทานเป็นสิ่งมหัศจรรย์แห่งการเรียนรู้สำหรับเด็ก นิทานจึงเข้าถึงธรรมชาติ ของเด็ก และพัฒนาเด็กได้โดยไม่รู้ตัว ในรูปของการสัมผัสที่ละน้อย เด็กที่จะเล่านิทานได้ ต้องมี การค้นคว้าหาเรื่องที่เล่า การฝึกการอ่าน มีสมาธิคิดถึงสิ่งที่อ่าน มีจินตนาการ ฝึกการฟัง และที่สำคัญคือฝึกการพูดและการแสดงออก การเล่านิทานจึงเป็นรูปแบบหนึ่งที่จะสามารถทำให้ เด็กสนใจการอ่าน และฟัง กล้าแสดงออก มีความมั่นใจ กล้าที่จะตัดสินใจด้วยตนเอง มีความคิด สร้างสรรค์ และมีนิสัยรักการอ่าน

ดังนั้น จึงมีความจำเป็นต้องพัฒนาการเล่านิทานของเด็กนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดศาลเสี้ยน(สมิหาราชวร) ตำบลหนองแก อำเภอบางแพะ จังหวัดสุราษฎร์ เพื่อให้ เด็กมีการพัฒนาตนเอง สนใจการอ่าน การคิด การฟัง การพูดและกล้าแสดงออก กล้าตัดสินใจ และนำไปใช้ในชีวิตจริงได้

คำถามการวิจัย

คำถามหลัก

จะพัฒนาการเล่านิทานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดศาลเสี้ยน (สมิหาราชวร) ตำบลหนองแก อำเภอบางแพะ จังหวัดสุราษฎร์ ได้อย่างไร

คำถามย่อย

1. สภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการพัฒนาการเล่านิทานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดศาลเสี้ยน (สิมาราชวร) ตำบลหนองแก อำเภอพระพุทธรบาท จังหวัดสระบุรี เป็นอย่างไร

2. แนวทางและวิธีการพัฒนา และดัชนีชี้วัดความสำเร็จในการพัฒนาการเล่านิทานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดศาลเสี้ยน (สิมาราชวร) ตำบลหนองแก อำเภอพระพุทธรบาท จังหวัดสระบุรี คืออะไร

3. จะพัฒนาการเล่านิทานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดศาลเสี้ยน (สิมาราชวร) ตำบลหนองแก อำเภอพระพุทธรบาท จังหวัดสระบุรี ได้อย่างไร

ความมุ่งหมายการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการพัฒนาการเล่านิทานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดศาลเสี้ยน (สิมาราชวร) ตำบลหนองแก อำเภอพระพุทธรบาท จังหวัดสระบุรี

2. เพื่อแสวงหาแนวทางและวิธีการพัฒนา และดัชนีชี้วัดความสำเร็จในการพัฒนาการเล่านิทานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดศาลเสี้ยน (สิมาราชวร) ตำบลหนองแก อำเภอพระพุทธรบาท จังหวัดสระบุรี

3. เพื่อพัฒนาการเล่านิทานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดศาลเสี้ยน (สิมาราชวร) ตำบลหนองแก อำเภอพระพุทธรบาท จังหวัดสระบุรี

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตพื้นที่

การวิจัยพัฒนาการเล่านิทานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดศาลเสี้ยน(สิมาราชวร) ตำบลหนองแก อำเภอพระพุทธรบาท จังหวัดสระบุรี

2. ขอบเขตประชากร

2.1. ผู้มีส่วนสำคัญ การพัฒนาการเล่านิทาน ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดศาลเสี้ยน (สิมาราชวร) ตำบลหนองแก อำเภอพระพุทธรบาท จังหวัดสระบุรี จำนวน 12 คน

2.2. ผู้สนับสนุนที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ในการพัฒนาการเล่านิทาน มีจำนวน 4 คน ประกอบไปด้วย

2.2.1	ผู้บริหารโรงเรียน	จำนวน 1 คน
2.2.2	ครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 5	จำนวน 1 คน
2.2.3	ผู้เชี่ยวชาญด้านการเล่านิทาน	จำนวน 1 คน

2.2.4 วิทยาการด้านการผลิตสื่อนิทาน

จำนวน 1 คน

3. ขอบเขตด้านเนื้อหา

ในการวิจัยครั้งนี้จะศึกษาเกี่ยวกับการเล่านิทานนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดศาลเสี้ยน (สมิหารราษฎร์) ตำบลหนองแก อำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยใช้กรอบแนวคิดของ เกริก ยุ้นพันธ์ (2538, หน้า 92), ปรีดา ปัญญาจันทร์ (2548, หน้า 18) และไพพรรณ อินทนิล (2534, หน้า 103) เกี่ยวกับกระบวนการ การเล่านิทาน ดังนี้

3.1 การเลือกเรื่องที่จะเล่า

3.2 กลวิธีการเล่านิทาน

3.3 การใช้สื่ออุปกรณ์ประกอบการเล่านิทาน

4. ขอบเขตระยะเวลา

กำหนดช่วงระยะเวลาตั้งแต่เดือน ตุลาคม 2549 – 30 มกราคม 2551

วิธีดำเนินการวิจัยและพัฒนา

การวิจัยเรื่องการพัฒนาการเล่านิทานนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดศาลเสี้ยน(สมิหารราษฎร์) ตำบลหนองแก อำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development : R&D)เชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research) หรือ "PAR" ที่เน้นการมีส่วนร่วมอย่างสำคัญในการพัฒนา ซึ่งมีขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย 3 ระยะดังต่อไปนี้

(R ₁) = การระบุปัญหา	(R ₂) = การแสวงหาแนวทางและวิธีการ	(D ₁) = การพัฒนา
การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ การพัฒนาการเล่านิทาน ของนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดศาลเสี้ยน (สมิหารราษฎร์)ตำบลหนอง แก อำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์	การแสวงหาแนวทางและ วิธีการพัฒนา และดัชนีชี้ วัดความสำเร็จในการ พัฒนาการเล่านิทาน นักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 5 โรงเรียนวัดศาล เสี้ยน (สมิหารราษฎร์) ตำบลหนองแก อำเภอบาง สะพาน จังหวัด ประจวบคีรีขันธ์	การพัฒนาการเล่า นิทานนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดศาลเสี้ยน (สมิหารราษฎร์)ตำบล หนองแก อำเภอบาง สะพาน จังหวัด ประจวบคีรีขันธ์

ภาพ 1 : วิธีดำเนินการวิจัยและพัฒนา

คำนิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

การเล่านิทาน หมายถึง การเล่านิทานของเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดศาลเสี้ยน(สมิธราษฎร์) เพื่อความสนุกสนานเพลิดเพลิน ประกอบไปด้วย

1. การเลือกเรื่อง หมายถึง เลือกเรื่องนิทานที่นำมาเล่าให้เหมาะสมกับความสนใจ ความถนัด เหมาะสมกับวิธีการเล่า โดยมีทั้งความสนุกสนาน และข้อคิดที่มีสาระประโยชน์ เป็นหลักในการเลือกเรื่อง

2. กลวิธีการเล่านิทาน หมายถึง วิธีการเล่านิทาน โดยมี บทนำ เนื้อเรื่อง บทสรุป ขั้นตอนนำไปเล่า ตามวิธีการของการเล่า บทนำเป็นการเกริ่นปูพื้นให้ทราบ เนื้อเรื่องผู้เล่า จะต้องอ่านเนื้อเรื่องให้เข้าใจ บทสรุปจะต้องสั้นกะทัดรัด ข้อคิดปลูกฝังนิสัย คุณธรรม จริยธรรม และเทคนิคการเล่านิทานอื่นๆ เช่น กริยาท่าทางการใช้น้ำเสียง การใช้ภาษา เป็นต้น

3. การใช้สื่ออุปกรณ์ประกอบการเล่านิทาน หมายถึง สื่อที่สามารถช่วยให้การเล่านิทาน มีความสนุก และน่าสนใจมากยิ่งขึ้น เช่น หุ่นนิ้วมือ หมากรูปสัตว์ ตุ๊กตาสามมิติ นิทานหน้าเดียว โดยหาได้ง่ายและประหยัด

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1. เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันระหว่างผู้มีส่วนสำคัญ คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายได้แก่ ผู้บริหาร ครู ผู้เชี่ยวชาญ โดยการอบรมให้ความรู้การเล่านิทาน เป็นการพัฒนาให้นักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. การวิจัยและพัฒนาการเล่านิทานนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ซึ่งเป็นผู้มีส่วนสำคัญในการพัฒนาครั้งนี้ เป็นผู้ได้รับประโยชน์โดยตรงทั้งในด้านการมีส่วนร่วม ด้านความรู้ ด้านทักษะการเล่านิทาน ได้สนุกกับการผลิตสื่ออุปกรณ์อย่างง่าย ได้แสดงออก และเจตคติที่ดีต่อการเล่านิทาน ในการพัฒนาความรู้ ความสามารถให้เพิ่มมากขึ้น

3. การวิจัยและพัฒนาครั้งนี้เป็นแบบอย่างในการพัฒนาศักยภาพของนักเรียน สามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในทางที่ดี และนำไปประยุกต์ใช้ให้เข้ากับกิจกรรมการเรียนการสอนตามความเหมาะสมแต่ละท้องที่ แต่ละโรงเรียน พร้อมทั้งเป็นการเผยแพร่กระบวนการวิจัยและพัฒนาขยายออกไป